

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019

สำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

A Model of School Administration in Coronavirus Disease 2019 Crisis under Bangkok Metropolitan Administration

อติพร นิลขำ¹, เสาวณีย์ สิกขบัณฑิต² และ ขวัญหญิง ศรีประเสริฐภาพ³

Atiporn Nilkham¹, Sowwanee Sikkhabandit² and Khwanying Sriprasertpap³

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญกรุงเทพฯ

Educational Administration, North Bangkok University

Email: au591au@hotmail.com

Received July 26, 2022; Revised August 29, 2022; Accepted August 31, 2022

Abstract

The objectives of this research were 1) to analyze the condition and elements of educational institution administration during the Coronavirus 2019 crisis; and 2) to develop and assess the educational institution administration model during the Coronavirus 2019 crisis for schools affiliated with Bangkok Metropolis. The sample group consisted of the director and deputy director. And the head of the subject group in Bangkok schools, of 509 people and 9 experts. The tools used to collect the data were a questionnaire and suitability assessments of feasibility, accuracy, and utilization. The statistics used to analyze the data were averages, standard deviation, and corroborative component analysis. The results of the research were as follows: 1) The state of educational institution administration during the Coronavirus 2019 crisis for Bangkok Metropolis schools. The overall picture was at a high level. In terms of prevention and mitigation, the practice was at the highest level, followed by disaster preparedness. Crisis Management and post-crisis management; 2) The results of the corroborative component model analysis of educational institution management during the coronavirus crisis consisted of 4 components. The component with the highest component weight was prevention and mitigation, followed by disaster preparedness, crisis management, and post-crisis management; and 3) The results of the suitability assessment. The feasibility, accuracy, and overall usability were at the highest level.

Keywords: School Administration; Crisis; Coronavirus Disease 2019; Schools under Bangkok

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์สภาพและองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 2) พัฒนาและประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และหัวหน้ากลุ่มสาระในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครจำนวน 509 คน และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามและแบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และการนำไปใช้ประโยชน์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการป้องกันและลดผลกระทบ มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ การเตรียมพร้อมรับมือการจัดการในภาวะวิกฤต และการจัดการหลังภาวะวิกฤต มีการปฏิบัติในระดับมาก 2) ผลการวิเคราะห์โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันของการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุดคือ การป้องกันและลดผลกระทบ รองลงมาคือการเตรียมพร้อมรับมือการจัดการในภาวะวิกฤต และการจัดการหลังภาวะวิกฤต 3) ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และการนำไปใช้ประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา; ภาวะวิกฤต; ไวรัสโคโรนา 2019; โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลก ภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์ และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต (Office of the Education Council, Ministry of Education, 2017)

ระบบการศึกษาของประเทศไทย ถือเป็นกลไกสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาความรู้ ทักษะ ความสามารถและสมรรถนะของประชากรในชาติเป็นต้นทุนสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ให้เท่าทันกับการแข่งขันในยุคของความเปลี่ยนแปลงในสังคมบริบทโลก ซึ่งทรัพยากรมนุษย์ของประเทศจำเป็นต้องได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ และตอบสนองต่อความต้องการในการพัฒนาประเทศไทย อันปรากฏเป็นเป้าหมายของการพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) และการพัฒนาระบบการศึกษาของกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน จึง

จำเป็นต้องมีทิศทางที่เชื่อมโยงไปสู่การผลิตบุคลากรที่เป็นกำลังสำคัญของประเทศในระดับต่างๆ สอดคล้องกับเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ของชาติ และทิศทางการพัฒนาประเทศที่กำหนดขึ้น รวมทั้งการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศสู่สังคมดิจิทัล และการพัฒนาระบบการศึกษาเพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงในสังคมที่เน้นการแข่งขัน ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี รวมทั้งการพัฒนาที่สอดคล้องและรองรับกับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

สถานการณ์วิกฤตในปัจจุบันที่ทั่วโลกกำลังเผชิญคือ การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ซึ่งเป็นโรคที่มีสาเหตุจากเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ‘CO’ มาจากคำว่า ‘โคโรนา’ (Corona), ‘VI’ มาจาก ‘ไวรัส’ (Virus), และ ‘D’ มาจาก ‘โรค’ (Disease) ที่องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้การระบาดนี้เป็น ภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ (Public Health Emergency of International Concern – PHEIC) ในวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2563 และประกาศให้เป็นโรคระบาดทั่วไป ในวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2563 การระบาดทั่วไปของไวรัสโคโรนา พ.ศ. 2562 – 2564 เป็นการระบาดทั่วโลกที่เริ่มต้นขึ้นในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 การระบาดทั่วครั้งนี้นำให้เกิดผลกระทบไปทั่วโลก ประเทศต่าง ๆ รวมถึงประเทศไทยได้ออกมาตรการอย่างเข้มงวดเพื่อยับยั้งการแพร่เชื้อทั้งห้ามการเดินทางเข้า-ออกประเทศของพลเมือง การปิดเมือง การกักตัว มาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) ทำให้ทุกคนมีความตระหนักเพิ่มขึ้นว่าวิกฤตที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องใกล้ตัว ที่สังคม หรือองค์กร หรือหน่วยงานต่าง ๆ ต้องเตรียมพร้อมและต้องปรับความคิด พฤติกรรม และวิถีการทำงานที่มีความยืดหยุ่นมากขึ้น จากเดิมคนทำงานมักให้ความสำคัญกับ Work – Life Balance สร้างสมดุลระหว่างชีวิตงานและชีวิตส่วนตัวเป็นสำคัญ แต่ปัจจุบันที่ต้อง Work from Home มีสัดส่วนเวลาของการทำงานและชีวิตส่วนตัวเกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน เกิด Work – Life Integration ที่ชีวิตการทำงานหลอมรวมกับชีวิตส่วนตัวเป็นหนึ่งเดียว จนเราต้องสร้างวินัยในการทำงาน ท่ามกลางอิสระและความยืดหยุ่นที่เพิ่มขึ้นจาก Work from Home ส่งผลให้เรื่อง Digital Transformations ที่เคยมีการพูดถึงมาอย่างยาวนานและเกิดขึ้นซ้ำมาก กลับถูกขับเคลื่อนได้เร็วขึ้น (UNICEF Thailand, and Ministry of Education Thailand, 2020; Duangchuen, 2020)

สถานการณ์วิกฤตในปัจจุบันที่ทั่วโลกกำลังเผชิญคือ การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนทั้งเศรษฐกิจ สังคม และการใช้ชีวิตประจำวันของประชาชน รวมไปถึงการบริหารจัดการการศึกษาของสถานศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาต้องเตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคดังกล่าว ที่จะส่งผลกระทบต่อระบบการจัดการเรียนการสอนและสุขภาพของนักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษา สิ่งสำคัญที่สุดในช่วงระยะเวลาต่อจากนี้ไป ทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคลากรของสถานศึกษา ต้องปรับตัวกับการใช้ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) เน้นการปฏิบัติตามมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 อย่างเคร่งครัด เพื่อให้สถานศึกษาปลอดภัยจากโรคไวรัสโคโรนา 2019 และทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพและปลอดภัยจากโรคไวรัสโคโรนา 2019 (Karnjanapun, 2020)

จากสภาพและปัญหาที่สถานศึกษาต้องเผชิญกับภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 และแนวนโยบายภาครัฐที่ยึดตามแนวคิด “การเรียนรู้นำการศึกษา” โรงเรียนอาจหยุดได้แต่การเรียนรู้หยุดไม่ได้จึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำทุกวิถีทาง เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนสามารถเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ตลอดจนแนวนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยวางเป้าหมายของการพัฒนาระบบการศึกษาที่สนองตอบและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัตและสอดคล้องกับบริบทของสังคมในอนาคตและสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงแบบพลิกผัน (Disruptive change) ดังนั้นการบริหารจัดการองค์กรในภาวะวิกฤตจึงเป็นสิ่งสำคัญ ที่สถานศึกษาจะต้องมีความพร้อมเพื่อรับมือกับสถานการณ์วิกฤต ตลอดจนมีการป้องกันและลดผลกระทบจากสภาวะวิกฤต การจัดการใน

ภาวะวิกฤตและการจัดการหลังเกิดภาวะวิกฤต เพื่อให้สถานศึกษาพร้อมรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค ภาวะวิกฤตอาจสะท้อนให้เห็นถึงผลด้านลบที่เกิดขึ้นต่อการดำเนินกิจการขององค์กรหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับองค์กร แต่ในทางตรงกันข้ามภาวะวิกฤตไม่ได้เลวร้ายเสมอไปเพราะภาวะวิกฤตทำให้คนในองค์กร ได้เรียนรู้เพื่อหาแนวทางแก้ไขและป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์ในลักษณะนั้นเกิดขึ้นซ้ำอีก เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้บุคลากรและเกิดประโยชน์ในการพัฒนาองค์กรด้วย ดังนั้น ภาวะวิกฤตจึงอาจเป็นทั้งอุปสรรคและโอกาส ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการกำหนดนโยบาย การวางแผน การตัดสินใจ การกำหนดกลยุทธ์ ตลอดจนจนแนวทางและวิธีปฏิบัติที่จะนำไปสู่การบริหารสถานศึกษาเพื่อพร้อมรับมือกับสถานการณ์วิกฤต และการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาและคุณภาพการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพและองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อพัฒนาและประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยรูปแบบการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) มีการดำเนินการวิจัย 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพและองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ดำเนินการดังนี้ 1) ศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา 2) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กับผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤต ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 5 คน ในประเด็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) 3) การวิเคราะห์สภาพการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 วิเคราะห์ด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 4) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) การบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และหัวหน้ากลุ่มสาระในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร รวมทั้งสิ้น 509 คน

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤต สำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ดำเนินการดังนี้ 1) ยกร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤต สำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยนำข้อมูลและข้อค้นพบที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สังเคราะห์องค์ความรู้ (Content Synthesis) เพื่อหาข้อสรุปร่วม (Common Conclusion) 2) ตรวจสอบ (ร่าง) รูปแบบการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตสำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน ทำการประเมินความเหมาะสม

(Propriety standards) ความเป็นไปได้ (Feasibility standards) ความถูกต้อง (Accuracy standards) และการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง (Utility standards) แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และปรับปรุงคู่มือรูปแบบการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตสำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับ แนวคิดการบริหารสถานศึกษา ในงานวิจัยนี้ใช้แนวคิดและหลักการการบริหารสถานศึกษา (School Administration) ของกรุงเทพมหานคร ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ 1) การบริหารงานวิชาการ 2) การบริหารงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล และ 4) การบริหารทั่วไป และแนวคิดการบริหารจัดการภาวะวิกฤตโดยใช้แนวคิดการบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจ (Business Continuity Management: BCM) ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (Office of the Public Sector Development Commission, 2020) แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) การป้องกันและลดผลกระทบ 2) การเตรียมพร้อมรับภัย 3) การจัดการในภาวะฉุกเฉิน และ 4) การจัดการหลังเกิดวิกฤต

ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตด้านประชากรสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 427 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 564 คน และหัวหน้ากลุ่มสาระโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครจำนวน 3,486 คน รวมทั้งสิ้น 4,487 คน กลุ่มตัวอย่างผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 50 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 50 คน หัวหน้ากลุ่มสาระ 400 คน ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร รวมทั้งสิ้น 500 คน ได้มาโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ชนิดขนาดตัวอย่างของทุกชั้นภูมิเท่ากันหมด

ด้านพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ระยะเวลาในการศึกษาวิจัย 6 เดือน ตั้งแต่เดือน กันยายน 2564 – กุมภาพันธ์ 2565

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและหลักการการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาเป็นการจัดการศึกษาแนวใหม่ที่มุ่งให้มีการกระจายอำนาจเพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัวและตัดสินใจดำเนินงานในขอบเขตที่รับผิดชอบ และมุ่งเน้นให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาอย่างเหมาะสม (Sararattana, 1999)

กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดวิธีการบริหารงานโรงเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ออกเป็น 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ทำให้สถานศึกษาที่มีความคล่องตัวในการบริหารงานมากขึ้น และสอดคล้องกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-based management) ดังนี้

1) การบริหารงานวิชาการ สถานศึกษาจะสามารถบริหารงานวิชาการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน สถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น มีมาตรฐานและคุณภาพ และสอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษาและการประเมินคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาตนเอง และการประเมินจากหน่วยงานภายนอก พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาการเรียนรู้และการประสานความร่วมมือกับบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์หน่วยงานและสถาบันอื่น ๆ ในพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยมี 12

ภารกิจ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา และการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุคใหม่ องค์กร หน่วยงานสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2) การบริหารงานงบประมาณ สถานศึกษาจะมีความความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัวและโปร่งใสตรวจสอบได้ สามารถจัดทรัพยากรอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพเพื่อให้ผลผลิต ผลลัพธ์เป็นไปตามข้อตกลงที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารแบบมุ่งเน้นผลงานเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งให้เกิดคุณภาพที่ดีต่อผู้เรียน โดยมี 7 ภารกิจ ได้แก่ การจัดทำและเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบติดตามประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี และการบริหารพัสดุและสินทรัพย์

3) การบริหารงานบุคคล สถานศึกษาจะสามารถดำเนินการบริหารงานบุคคลถูกต้องรวดเร็ว เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถ มีจิตสำนึก การปฏิบัติภารกิจที่รับผิดชอบ ให้เกิดผลสำเร็จ ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานเต็มศักยภาพ โดยยึดมั่นในระเบียบวินัยจรรยาบรรณอย่างมีมาตรฐานวิชาชีพของเขตสุขภาพ และบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานเต็มศักยภาพให้มีความมั่นใจ คงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนต่อไป โดยมี 5 ภารกิจ ได้แก่ การวางแผนอัตรากำลังและตำแหน่ง การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง การส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ วินัยและการรักษาวินัย และการออกจากราชการ

สรุป การบริหารสถานศึกษาจึงเป็นการจัดการศึกษาโดยดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ และมีความสำคัญในฐานะที่เป็นกระบวนการดำเนินกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร ครู อาจารย์ และคณะบุคคลฝ่ายต่าง ๆ ของชุมชนในท้องถิ่น เพื่อร่วมกันวางแผนการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบตามมาตรฐานและคุณภาพให้แก่เยาวชนที่ทำให้เกิดการพัฒนาในทุกๆ ด้าน อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะวิกฤต

ความหมายภาวะวิกฤต

วิกฤต หรือภาวะวิกฤต (crisis) มีนักวิชาการให้คำนิยามที่หลากหลาย นิยามของภาวะวิกฤตในทางการบริหารมีดังนี้ (Dutton, 1986) ให้ความหมายภาวะวิกฤตว่าเป็นสถานการณ์ที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้และส่งผลกระทบต่อในด้านลบอย่างรุนแรงต่อองค์กร รวมถึงสิ่งที่ตามมาในภายหลังสถานการณ์ที่อาจสร้างความเสียหายให้แก่องค์กร บุคลากร ผลิตภัณฑ์ การบริหาร สถานะทางการเงินและชื่อเสียงหรือภาพลักษณ์ขององค์กรได้ สอดคล้องกับ Smith (1990, 2005) ให้ความหมายภาวะวิกฤตว่าหมายถึง เงื่อนไขต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อการดำเนินธุรกรรมขององค์กร เป็นการทดสอบความสามารถขององค์กร (Organization's Abilities) ในการกำจัดปัญหาและอุปสรรคของการบริหารเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและประสบความสำเร็จ (Long, 2001) ที่ให้ความหมายภาวะวิกฤตว่าหมายถึง สถานการณ์ที่เข้าสู่ภาวะที่จำเป็นต้องจัดการเพื่อหลีกเลี่ยงหรือแก้ไขความเสียหายที่เกิดขึ้น

ส่วนนิยามของภาวะวิกฤตในทางพฤติกรรมศาสตร์ Intarakamhang & Thongphakdi, (2010) กล่าวว่า ภาวะวิกฤตเป็นสถานการณ์ชั่วคราวที่เกิดขึ้นกับบุคคล เกิดในชีวิตประจำวันที่ทำให้บุคคลนั้นรู้สึกไม่สบาย ตึงเครียด ดังนั้น

สิ่งจำเป็นอย่างยิ่งของบุคคล จะต้องมีการฝึกฝนจิตใจอย่างสม่ำเสมอเพื่อความแข็งแกร่งภายใน ด้วยการจัดการภาวะวิกฤตเพื่อปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง และนิยามของภาวะวิกฤตทั่ว ๆ ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมาย “วิกฤต” ว่าอยู่ในชั้นล่อแหลมต่ออันตราย เช่น การเมืองอยู่ในชั้นวิกฤต, มักใช้แก่เวลาหรือเหตุการณ์ เป็นวิกฤตกาล หรือวิกฤตการณ์, อยู่ในระยะหัวเลี้ยว หัวต่อ เช่น มุมวิกฤต จุดวิกฤต

ผู้วิจัย สรุปความหมายภาวะวิกฤตในงานวิจัยนี้ซึ่งเป็นการบริหารได้ว่า ภาวะวิกฤตหมายถึง สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ที่ส่งผลกระทบต่อองค์กรและคุกคามต่อการบรรลุเป้าหมายสูงสุดขององค์กร จึงจำเป็นต้องจัดการเพื่อหลีกเลี่ยงหรือแก้ไขความเสียหายที่จะเกิดขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน มีวิธีดำเนินงานในรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์สภาพและองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองและประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

2. แบบประเมินตรวจสอบและยืนยันร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ประมวลความรู้เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 จากการศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร (Content Analysis) การสังเคราะห์องค์ความรู้ (Content Synthesis) แล้วกำหนดตัวแปรและประเด็นของคำถามแต่ละตัวแปร

2. สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของภาษาและข้อเสนอแนะอื่น ๆ แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3. ตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม โดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน โดยใช้เทคนิคการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะของตัวแปร (Index of Objective Congruence: IOC) ซึ่งในงานวิจัยนี้มีค่า IOC เท่ากับ 0.6-1.0 จากนั้นจึงนำไปทดลองใช้

4. ทดลองใช้แบบสอบถาม (Try-out) กับผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และหัวหน้ากลุ่มสาระ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน นำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1970) ในงานวิจัยนี้มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาทั้งฉบับเท่ากับ .997 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา 1) ด้านการป้องกันและลดผลกระทบ เท่ากับ

.990 2) การเตรียมพร้อมรับมือภัย เท้ากับ .984 3) การจัดการในภาวะฉุกเฉิน เท้ากับ .994 และ 4) การจัดการหลังเกิดวิกฤต เท้ากับ .985 เมื่อปรับปรุงแบบสอบถามแล้วนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล/ การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และประเมินตรวจสอบและยืนยันร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD)

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้วยสถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสภาพและองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 1 สภาพการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

สภาพการบริหารสถานศึกษา	\bar{X}	SD	แปลผล
1. การป้องกันและลดผลกระทบ	4.63	0.56	มากที่สุด
1.1 การประเมินตนเองเพื่อเฝ้าระวังและป้องกัน	4.53	0.70	มากที่สุด
1.2 การสื่อสาร	4.66	0.61	มากที่สุด
1.3 มาตรการป้องกันควบคุมความปลอดภัย	4.64	0.57	มากที่สุด
2. การเตรียมพร้อมรับมือภัย	4.43	0.58	มาก
2.1 การเตรียมพร้อมรับมือภัยด้านบุคลากร	4.54	0.62	มากที่สุด
2.2 การเตรียมพร้อมรับมือภัยด้านทรัพยากร	4.17	0.68	มาก
2.3 แนวทางการตอบสนองเพื่อเตรียมพร้อมรับมือภัย	4.53	0.60	มากที่สุด
3. การจัดการในภาวะวิกฤต	4.36	0.59	มาก
3.1 การบริหารงานวิชาการ	4.35	0.6	มาก
3.2 การบริหารงบประมาณ	4.22	0.71	มาก
3.3 การบริหารงานบุคคล	4.38	0.72	มาก
3.4 การบริหารทั่วไป	4.47	0.68	มาก
4. การจัดการหลังภาวะวิกฤต	4.36	0.66	มาก
4.1 การประเมินทบทวนการดำเนินงาน	4.36	0.68	มาก
4.2 การเรียนรู้จากภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้น	4.35	0.72	มาก
ภาพรวม	4.42	0.55	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$) โดยด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือด้านการป้องกันและลดผลกระทบ ($\bar{X} = 4.63$) มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด รองลงมา คือการเตรียมพร้อมรับมือ ($\bar{X} = 4.43$) การจัดการในภาวะวิกฤต ($\bar{X} = 4.36$) และการจัดการหลังภาวะวิกฤต ($\bar{X} = 4.36$) ซึ่งมีการปฏิบัติในระดับมาก

ผู้วิจัยวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Second-order Confirmatory Factor Analysis) เพื่อยืนยันโมเดลองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูล พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.505 ถึง 0.845 ทุกตัวแปรสังเกตมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมทริกซ์สหสัมพันธ์ขององค์ประกอบทั้งหมดไม่เป็นเมทริกซ์เอกลักษณะ (Bartlett's test: =6287.284, df = 66, p = 0.000, KMO = 0.958) และค่าพิสัยของความพอเพียงของการเลือกตัวอย่าง (MSA) มีค่าระหว่าง 0.933 ถึง 0.978 ซึ่งมากกว่า .50 ทุกค่า แสดงว่าข้อคำถามมีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะสามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างได้

ผลการวิเคราะห์โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันของการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร หลังการปรับโมเดล พบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า Chi-Square = 56.34 df = 29 และ CMIN/df. = 1.94 < 2 มีความสอดคล้องและค่าสถิติ โดยมีค่าดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์ (CFI) เท่ากับ 1.0 > .95, ดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ .98 > .95, ดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้ไขแล้ว (AGFI) เท่ากับ .95 > .90, ดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ .026 < .05, ดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนในรูปความคลาดเคลื่อน หรือรากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน (RMR) เท่ากับ .009 < .05, ดัชนีความกลมกลืนประเภทเปรียบเทียบกับรูปแบบอิสระ (NFI) เท่ากับ 1.0 > .95 และดัชนีความกลมกลืนเชิงเปรียบเทียบกับรูปแบบฐาน (IFI) เท่ากับ 1.0 > .95

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่ง โมเดลการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ของทั้ง 4 องค์ประกอบ พบว่า มีน้ำหนักค่าสัมประสิทธิ์ระหว่าง .78-.94 มากกว่า .40 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงพหุยกกำลังสอง (R^2) ระหว่าง 61.0%-88.0% เมื่อพิจารณาคุณภาพของโมเดล พบว่า ความเที่ยงตรงเชิงลู่เข้า (Convergent validity) จากค่าความแปรปรวนที่สกัดได้เฉลี่ยของตัวแปร (Average Variance Extracted: AVE) เท่ากับ .73-.83 มากกว่า .50 แสดงว่าโมเดลการวัดมีความเที่ยงตรงเชิงลู่เข้าที่ดี และความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง (Construct Reliability: CR) เท่ากับ .89-.93 มากกว่า .70 แสดงว่ามีความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้างสูง ส่วนผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง โมเดลการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า มีน้ำหนักค่าสัมประสิทธิ์ระหว่าง .82-.90 มากกว่า .40 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงพหุยกกำลังสอง (R^2) ระหว่าง 67.0%-82.0% เมื่อพิจารณาคุณภาพของโมเดล พบว่าความเที่ยงตรงเชิงลู่เข้า (Convergent validity) จากค่าความแปรปรวนที่สกัดได้เฉลี่ยของตัวแปร (Average Variance Extracted: AVE) เท่ากับ .78 มากกว่า .50 แสดงให้เห็นว่ามีโมเดลการวัดมีความเที่ยงตรงเชิงลู่เข้าที่ดี และความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง (Construct Reliability: CR) เท่ากับ .98 มากกว่า .70 แสดงว่ามีความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้างสูง แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร

ตัวแปรแฝง	ตัวแปรสังเกต	B (SE)	β	t	R ²	AVE	CR
การวิเคราะห์องค์ประกอบอันดับที่หนึ่ง							
การป้องกันและ ลดผลกระทบ	การประเมินตนเองเพื่อเฝ้าระวังและป้องกัน	.59	.84	-	.71		
	การสื่อสาร	.54(.02)	.89	25.96**	.78	.78	.91
การเตรียมพร้อม รับมือ	มาตรการป้องกันควบคุมความปลอดภัย	.52(.02)	.92	27.46*	.84		
	การเตรียมพร้อมรับมือด้านบุคลากร	.54	.86	-	.74		
รับมือ	การเตรียมพร้อมรับมือด้านทรัพยากร	.53(.02)	.78	21.62*	.61	.73	.89
	แนวทางการตอบสนองเพื่อเตรียมพร้อมรับมือ	.55(.02)	.92	29.28*	.84		
การจัดการใน ภาวะวิกฤต	การบริหารงานวิชาการ	.56	.94	-	.88		
	การบริหารงบประมาณ	.56(.03)	.79	21.63*	.62	.78	.93
	การบริหารงานบุคคล	.63(.03)	.88	24.86*	.78		
	การบริหารทั่วไป	.63(.02)	.92	27.06*	.84		
การจัดการหลัง ภาวะวิกฤต	การประเมินบทบาทงานการดำเนินงาน	.62	.92	-	.85	.83	.91
	การเรียนรู้จากภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้น	.64 (.02)	.90	27.88*	.81		
การวิเคราะห์องค์ประกอบอันดับที่สอง							
การบริหาร	การป้องกันและลดผลกระทบ	.90 (.04)	.90	26.42*	.82		
สถานศึกษาใน ภาวะวิกฤตไวรัส โคโรนา 2019	การเตรียมพร้อมรับมือ	.89 (.04)	.89	24.40*	.80	.78	.98
	การจัดการในภาวะวิกฤต	.90 (.04)	.87	22.40*	.76		
	การจัดการหลังภาวะวิกฤต	.90 (.04)	.82	19.66*	.67		

หมายเหตุ: *p<.01

- ไม่รายงานค่า SE และ t เนื่องจากเป็นพารามิเตอร์บังคับ (Constrained Parameters)

จากตารางที่ 2 สรุปได้ว่าโมเดลการวัด (Measurement model) ของการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) ทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุดคือ การป้องกันและลดผลกระทบ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .90 รองลงมาคือการเตรียมพร้อมรับมือ การจัดการในภาวะวิกฤต และการจัดการหลังภาวะวิกฤต (D) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .89, .87 และ .82 ตามลำดับ

โมเดลการวัดของการป้องกันและลดผลกระทบ พบว่า สามารถวัดได้ด้วยตัวแปรสังเกตทั้ง 3 ตัว โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) ทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าตัวแปรสังเกตทั้ง 3 ตัวสามารถใช้เป็นตัวบ่งชี้ที่ดีของตัวแปรแฝงการป้องกันและลดผลกระทบ โดยตัวแปรสังเกตที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุดคือ มาตรการป้องกันควบคุมความปลอดภัย มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .92 รองลงมาคือการสื่อสาร และการประเมินตนเองเพื่อเฝ้าระวังและป้องกัน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .89 และ .84 ตามลำดับ

โมเดลการวัดของการเตรียมพร้อมรับมือ พบว่าสามารถวัดได้ด้วยตัวแปรสังเกตทั้ง 3 ตัว โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) ทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าตัวแปรสังเกตทั้ง 3 ตัวสามารถใช้เป็นตัวบ่งชี้ที่ดีของตัวแปรแฝงการเตรียมพร้อมรับมือ โดยตัวแปรสังเกตที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ แนวทางการ

ตอบสนองเพื่อเตรียมพร้อมรับภัย มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .92 รองลงมา คือการเตรียมพร้อมรับภัยด้านบุคคลากร และการเตรียมพร้อมรับภัยด้านทรัพยากร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .86 และ .78 ตามลำดับ

โมเดลการวัด ของการจัดการในภาวะวิกฤต พบว่าสามารถวัดได้ด้วยตัวแปรสังเกตทั้ง 4 ตัว โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) ทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าตัวแปรสังเกตทั้ง 4 ตัว สามารถใช้เป็นตัวบ่งชี้ที่ดีของตัวแปรแฝงการจัดการในภาวะวิกฤต โดยตัวแปรสังเกตที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุดคือ การบริหารงานวิชาการ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .94 รองลงมาคือการบริหารทั่วไป การบริหารงานบุคคล (C₃) และการบริหารงบประมาณ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .92, 88 และ .79 ตามลำดับ

โมเดลการวัดของตัวแปรแฝงการจัดการหลังภาวะวิกฤต พบว่าสามารถวัดได้ด้วยตัวแปรสังเกตทั้ง 2 ตัว โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) ทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าตัวแปรสังเกตทั้ง 3 ตัว สามารถใช้เป็นตัวบ่งชี้ที่ดีของตัวแปรแฝงการจัดการหลังภาวะวิกฤต โดยตัวแปรสังเกตที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุดคือ การประเมินทบทวนการดำเนินงาน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .92 รองลงมาคือการเรียนรู้จากภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .90

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤต สำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 4 ด้านโดยสรุป คือ

1. การป้องกันและลดผลกระทบ ประกอบด้วย การประเมินตนเองเพื่อเฝ้าระวังและป้องกัน การสื่อสาร และมาตรการป้องกันควบคุมความปลอดภัย
2. การเตรียมพร้อมรับภัย ประกอบด้วย การเตรียมพร้อมรับภัยด้านบุคคลากร การเตรียมพร้อมรับภัยด้านทรัพยากร และแนวทางการตอบสนองเพื่อเตรียมพร้อมรับภัย
3. การจัดการในภาวะวิกฤต ประกอบด้วย การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

การจัดการหลังภาวะวิกฤต ประกอบด้วย การประเมินทบทวนการดำเนินงาน และการเรียนรู้จากภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นและผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาในภาวะ วิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และการนำไปใช้ประโยชน์ของรูปแบบ การบริหารสถานศึกษา ในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ประเด็นการตรวจสอบ	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้		ความถูกต้อง		การนำไปใช้	
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD
1. การป้องกันและลดผลกระทบ	4.89	0.32	4.86	0.35	4.95	0.22	4.81	0.53
1.1 การประเมินตนเองเพื่อเฝ้าระวังและป้องกัน	4.89	0.32	4.89	0.32	5.00	0.00	4.83	0.51
1.2 การสื่อสาร	4.89	0.32	4.85	0.36	4.85	0.36	4.78	0.58
1.3 มาตรการป้องกันควบคุมความปลอดภัย	4.89	0.32	4.86	0.36	5.00	0.00	4.83	0.51
2. การเตรียมพร้อมรับภัย	4.97	0.17	4.81	0.45	4.91	0.31	4.95	0.25
2.1 การเตรียมพร้อมรับภัยด้านบุคคลากร	4.92	0.28	4.92	0.28	5.00	0.00	4.94	0.33
2.2 การเตรียมพร้อมรับภัยด้านทรัพยากร	4.98	0.15	4.71	0.55	4.89	0.32	4.98	0.15
2.3 แนวทางการตอบสนองเพื่อเตรียมพร้อมรับภัย	5.00	0.00	4.81	0.44	4.87	0.39	4.92	0.27

ประเด็นการตรวจสอบ	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้		ความถูกต้อง		การนำไปใช้	
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD
3. การจัดการในภาวะวิกฤต	4.97	0.16	4.78	0.49	4.83	0.44	4.96	0.25
3.1 การบริหารงานวิชาการ	5.00	0.00	4.70	0.58	4.77	0.52	5.00	0.00
3.2 การบริหารงบประมาณ	4.93	0.27	4.74	0.53	4.81	0.48	4.96	0.19
3.3 การบริหารงานบุคคล	4.91	0.29	4.91	0.29	4.91	0.29	5.00	0.00
3.4 การบริหารทั่วไป	4.98	0.14	4.87	0.34	4.91	0.29	4.81	0.52
4. การจัดการหลังภาวะวิกฤต	4.93	0.26	4.89	0.32	4.89	0.32	4.91	0.29
4.1 การประเมินบทบาทงานการดำเนินงาน	4.94	0.23	4.89	0.32	4.89	0.32	4.92	0.28
4.2 การเรียนรู้จากภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้น	4.89	0.32	4.89	0.32	4.89	0.32	4.89	0.32
ภาพรวม	4.95	0.21	4.81	0.45	4.87	0.38	4.93	0.32

จากตาราง 3 ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และการนำไปใช้ประโยชน์ของ (ร่าง) รูปแบบการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.95, 4.81, 4.87, 4.93 ตามลำดับ) องค์ประกอบที่มีความเหมาะสมมากที่สุดคือการจัดการในภาวะวิกฤต และการเตรียมพร้อมรับภัย (\bar{X} = 4.97) รองลงมา คือองค์ประกอบการจัดการหลังภาวะวิกฤต (\bar{X} = 4.93) องค์ประกอบที่มีความความเป็นไปได้อย่างมากที่สุด คือการจัดการหลังภาวะวิกฤต (\bar{X} = 4.89) รองลงมาคือ การป้องกันและลดผลกระทบ (\bar{X} = 4.86) องค์ประกอบที่มีความถูกต้องมากที่สุด คือการป้องกันและลดผลกระทบ (\bar{X} = 4.95) รองลงมา คือองค์ประกอบเตรียมพร้อมรับภัย (\bar{X} = 4.91) องค์ประกอบที่การนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงมากที่สุด คือการจัดการในภาวะวิกฤต (\bar{X} = 4.96) รองลงมา คือองค์ประกอบเตรียมพร้อมรับภัย (\bar{X} = 4.95)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.42) โดยด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ ด้านการป้องกันและลดผลกระทบ (\bar{X} = 4.63) และประเด็นที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ การสื่อสาร (\bar{X} = 4.66) ได้แก่ 1) การสร้างความตระหนัก สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับนักเรียน ครู บุคลากร และผู้ปกครองเกี่ยวกับโรคไวรัสโคโรนา 2019 วิธีการป้องกัน การแจ้งเหตุหากเป็นกลุ่มเสี่ยง และไม่ปิดบังข้อมูล เป็นต้น 2) การสื่อสารทำความเข้าใจกับครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองและนักเรียน เกี่ยวกับนโยบาย มาตรการ แนวทางการปฏิบัติงาน การจัดการเรียนการสอน และ 3) มีช่องทางสื่อสาร เช่น กลุ่มไลน์โรงเรียนในการรายงานผล ติดต่อประสานงาน หรือแจ้งเหตุต่าง ๆ เพื่อเฝ้าระวังและป้องกันโรคไวรัสโคโรนา 2019 เนื่องจากปัจจุบันความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีการสื่อสาร และเกิด Digital Disruption สอดคล้องกับ Perathoranich (2020) ที่กล่าวว่า Disruptive ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว 2) ความวิตกกังวล 3) การเติบโตทางธุรกิจเพื่อตอบสนองความต้องการของคนที่ย้ายไป และ 4) ข่าวสารข้อมูลจำนวนมากที่ส่งผ่านกันอย่างเสรี และสะดวกสบายมากขึ้น จาก

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งมีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาผู้บริหารเป็นอย่างมาก และสอดคล้องกับ Sullivan (2012), and Suteetorn (2020) ที่กล่าวว่าปัจจุบันโลกกำลังอยู่ในบริบทหรือสภาพแวดล้อมของสังคมที่มีความไม่แน่นอนในทุกด้าน และอาจเป็นภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อองค์กรตกอยู่ในภาวะวิกฤตที่ไม่สามารถดำเนินพันธกิจได้เช่นปกติที่เรียกสถานการณ์นี้ว่า VUCA คือ ความผันผวน (Volatility) ความไม่ชัดเจน (Uncertainty) ความซับซ้อน (Complexity) และความคลุมเครือ (Ambiguity) ดังนั้นเครื่องมือสำคัญในการบริหารภาวะวิกฤตคือ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพทั้งการสื่อสารภายในองค์กรและการสื่อสารกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ และสอดคล้องกับ Naikowit (2014) ที่กล่าวว่าการสื่อสารในภาวะวิกฤตมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะการณ์ปัจจุบันที่ต้องเผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่และการดำเนินชีวิต การเตรียมพร้อมรับมือกับสถานการณ์ต่างๆ ส่วนจำเป็นต้องใช้การสื่อสารประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพเพื่อช่วยเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ยับยั้งป้องกัน และจัดการให้สถานการณ์วิกฤตินั้นผ่านพ้นไปได้ด้วยดี

ผลการศึกษาองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า โมเดลของการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ การป้องกันและลดผลกระทบ การเตรียมพร้อมรับมือ การจัดการในภาวะวิกฤต และการจัดการหลังภาวะวิกฤต โดย 1) การป้องกันและลดผลกระทบ วัดได้ด้วยการประเมินตนเองเพื่อเฝ้าระวังและป้องกันการสื่อสาร และมาตรการป้องกันควบคุมความปลอดภัย 2) การเตรียมพร้อมรับมือ วัดได้ด้วยการเตรียมพร้อมรับมือด้านบุคคลากร การเตรียมพร้อมรับมือด้านทรัพยากร และแนวทางการตอบสนองเพื่อเตรียมพร้อมรับมือ 3) การจัดการในภาวะวิกฤต วัดได้ด้วยการบริหารงานวิชาการ การการบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป 4) การจัดการหลังภาวะวิกฤต วัดได้ด้วยการประเมินทบทวนการดำเนินงาน และการเรียนรู้จากภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดการบริหารจัดการภาวะวิกฤต คือแนวคิดการบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจ (Business Continuity Management: BCM) สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) (Office of the Public Sector Development Commission (2020) ที่ได้จัดทำคู่มือการบริหารความพร้อมต่อภาวะวิกฤตตามแนวคิดการบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจ (Business Continuity Management: BCM) เพื่อให้ทุกส่วนราชการทั้งระดับกรม จังหวัด สถาบันอุดมศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรมหาชน และรัฐวิสาหกิจ ดำเนินการเพื่อสร้างความพร้อมให้แก่หน่วยงานเมื่ออยู่ในสภาวะวิกฤตเตรียมพร้อมรับมืออย่างเป็นระบบ โดยเน้นให้หน่วยงานควบคุมดูแลและป้องกันทรัพยากรที่สำคัญต่อการดำเนินงานหรือการให้บริการที่สร้างประโยชน์สูงสุดแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสอดคล้องกับ Shatnataphat (2020) ได้เสนอการจัดการองค์กรในช่วงการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อให้การดำเนินงานตามภารกิจขององค์กรบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้ 1) การจัดการองค์กรในภาวะวิกฤตการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 โดยการแก้ไขระเบียบองค์กร (Resolve) การทำงานนอกออฟฟิศ (Remote Working) เช่น การแก้ไขนโยบายสำหรับพนักงาน โดยให้ทำงานจากที่บ้าน หรือเพิ่มระยะห่างทางสังคมในที่ทำงาน การแก้ไขนโยบายความปลอดภัยของพนักงาน นโยบายการตั้งเป้าหมายการบริหารงานแบบให้ทำงานทางไกลได้โดยมีเป้าประสงค์ชัดเจน และนโยบายการนำเทคโนโลยี มาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน 2) การจัดการองค์กรในภาวะวิกฤตโดยเพิ่มการฟื้นคลาย (Resilience) 3) การจัดการองค์กรในภาวะวิกฤต โดยการทบทวน (Return) โดยเริ่มต้นจากการติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด สร้างความมั่นใจแก่ลูกค้าว่าองค์กรมีมาตรการที่รัดกุม พิจารณาผลกระทบจากการหยุดชะงัก ทางองค์กรและพิจารณาว่าต่อไปควรดำเนินองค์กร

แบบเดิม หรือปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานทบทวนไปอย่างไร 4) การจัดการองค์กรในภาวะวิกฤตโดยการประยุกต์แนวทางใหม่ (Reimagination) สภาพสังคมใหม่ (Next Normal) หลังจากการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 จะเป็นไปในรูปแบบใด ส่งผลอย่างไร และองค์กรควรปรับตัวอย่างไร 5) การจัดการองค์กรในภาวะวิกฤต โดยการปฏิรูปวิธีชีวิตใหม่ (Reform New Normal) เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้นและอาจจะส่งผลที่ดีในระยะยาว เช่น การทำงานจากที่บ้าน (Work from Home) เป็นต้น

ผลการตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตสำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และการนำไปใช้ประโยชน์ของ (ร่าง) รูปแบบการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้งในภาพรวมและแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งหมด และผู้เชี่ยวชาญต่างเห็นด้วยกับการที่ผู้วิจัยใช้แนวคิดการบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจ (Business Continuity Management: BCM) ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (Office of the Public Sector Development Commission, 2020) ซึ่งเป็นแนวคิดแนวคิดการบริหารจัดการภาวะวิกฤตที่ทันสมัย ที่ปัจจุบันหลายหน่วยงานนำไปปฏิบัติ ซึ่งแนวคิดนี้เห็นความจำเป็นที่หน่วยงานต้องจัดทำแผนดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง (Business Continuity Plan – BCP) เพื่อเตรียมพร้อมรับมือ ที่ให้ความสำคัญในกระบวนการเตรียมความพร้อมของทรัพยากร และความรู้ ความเข้าใจในบทบาทความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง และแนวทางในการตอบสนองต่อการหยุดชะงักของการดำเนินงานขององค์กร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำและให้ความสำคัญในการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 โดยการนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาระบบการบริหารจัดการเพื่อให้การบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง และทบทวนการดำเนินงาน วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู และบุคลากร และประเมินผลการจัดการเรียนการสอนแบบ New Normal ที่ดำเนินการไป การประเมินประสิทธิภาพ (Efficiency Evaluation) การดำเนินงาน เพื่อนำมาใช้พัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงาน ด้านการบริหารทั่วไป ด้านวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านงบประมาณ

ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนที่ต้องคำนึงถึงความพร้อมของผู้เรียนและเหมาะสมกับสถานการณ์ มีการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน พัฒนาสื่อและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จัดการเรียนรู้นับฐานเทคโนโลยี (Technology-based learning) และมีการปรับรูปแบบการเรียนการสอนที่นักเรียนสามารถเข้าถึงทรัพยากรการเรียนรู้ผ่านช่องทางต่างๆ ตามความพร้อมและบริบทของแต่ละบุคคล ที่สอดคล้องกับการเรียนในวิถีใหม่ New Education ในรูปแบบ 5 On ประกอบด้วย Online, On-Air, On Hand, On-Site และ On School Line หรือการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) นอกจากนี้ควรทำการประเมินและวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของนักเรียน และประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นกับนักเรียน

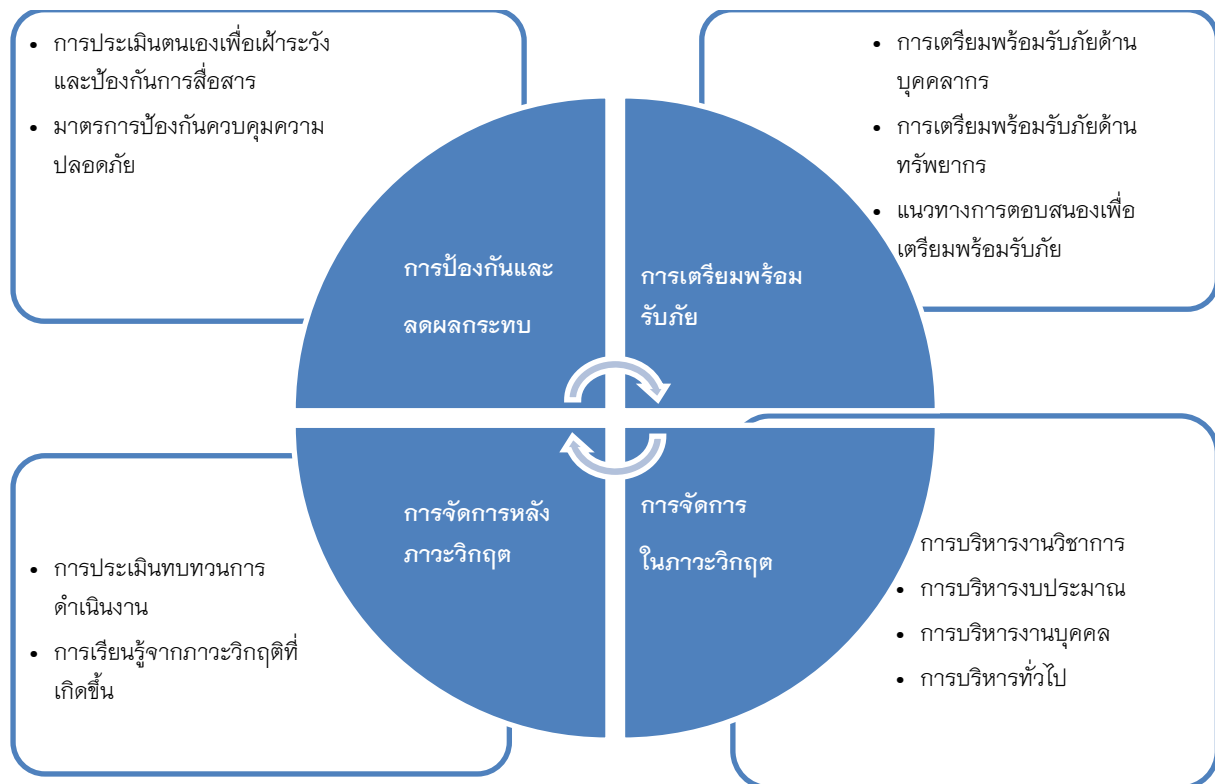
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ประเด็นที่ผู้วิจัยคิดว่าควรมีการวิจัยและพัฒนาต่อยอดเพื่อการพัฒนาการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 คือการพัฒนากระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management System) การบริหารสถานศึกษา

ในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 การพัฒนาระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing System) ของครู หรือการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเรียนการสอนในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019

องค์ความรู้ใหม่

การศึกษาค้นคว้านี้จะทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่เรื่องการป้องกันและผลกระทบ การเตรียมความพร้อมรับมือ การจัดการหลังภาวะวิกฤต และการจัดการในภาวะวิกฤต ดังรายละเอียดในแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019
สำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

References

- Cronbach, L.J. (1970). *Essentials of Psychological Test* (5th ed.). Harper Collins.
- Duangchuen, P (2020). The New Normal in Educational Administration After the COVID-19 Crisis. *Journal of Arts Management*, 4(3), 783-795.
- Dutton, J.E. (1986). The Processing of Crisis and Non-Crisis Strategic Issues. *Journal of Management Studies*, 23(5), 501-517. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6486.1986.tb00434.x>

- Intarakamhang, U., & Thongpakdee, T. (2010). *Effects of the Eastern Self-Management of Crisis Management Approaches on Life Crisis and Happiness of Middle-aged Married Thai Women in Bangkok*. Srinakharinwirot University.
- Karnjanapun, R. (2020). School Administration in the Crisis Situation of the Coronavirus 2019 (COVID-19). *Ph.D. in Social Sciences Journal*, 10(2), 545-556.
DOI: 10.14456/phdssj.2020.41
- Long, R.K. (2001). *Seven Needless Sins of Crisis (Mis) Management*. PR Tactics.
- Naikowit, T. (2014). *Issue and Crisis Management* (2nd ed.). Bangkok University.
http://bupress2.bu.ac.th/ebook/comart/pr404_thanawut.n.pdf
- Office of the Education Council, Ministry of Education. (2017). *National Education Plan 2017 – 2036*. Phrikwarn Graphic.
- Office of the Public Sector Development Commission. (2020, May). *Business Continuity Management : BCM*. file:///C:/Users/HP/Downloads/%E0%B8%84%E0%B8%B9%E0%B9%88%E0%B8%A1%E0%B8%B7%E0%B8%AD_BCM_2020_v7(2).pdf
- Perathoranich, C. (2020). Challenges of Educational Management in the Disruptive Change Era of School Administrators. *CMU Journal of Education*, 4(2), 126-139.
- Sararattana, W. (1999). *Administration, Principles, Theories and Educational Issues*. Thipwisut.
- Shatnataphat, C. (2020). Crisis Organization Management Case Study: COVID-19 Viral Infection. *Dhammathas Academic Journal*, 20(4), 197-207.
- Smith, D. (1990). Beyond Contingency Planning: Toward a Model of Crisis Management. *Industrial Crisis Quarterly*, 4(4), 263-275.
- Smith, D. (2005). Business (Not) as Usual: Crisis Management, Service Recovery and the Vulnerability of Organizations. *Journal of Services Marketing*, 19(5), 309-320.
- Sullivan, J. (2012, January 16). *VUCA: The New Normal for Talent Management and Workforce Planning*. <https://www.ere.net/vuca-the-new-normal-for-talent-management-and-workforce-planning/>
- Suteetorn, B. (2020). Managing Crisis Communications in a Volatile, Uncertain, Complex, and Ambiguous World. *Executive Journal*, 40(2), 130-143.
- UNICEF Thailand, and Ministry of Education Thailand. (2020, April). *Guidance for COVID-19 Prevention and Control in Schools*. <https://www.unicef.org/thailand/media/4066/file>
-